

59
4646/2864

Az Iskolai Filmintézet diafilm sorozata

48. szám

MADARAK II.

ÁLLATTANI SOROZAT: 13.

Készült 1952. évben.

1. Tarajos szegycsontu madarak.

A legtöbb madár ebbe a csoportba tartozik. Jellemző a repülő életmódhoz való nagyfokú alkalmazkodás, a szegycsonton lévő csonttaraj, mely a repülő izmok támasztéka. A tarajos szegycsontu madarak különböző környezeti viszonyok közt élnek, ennek következtében sokfélék.

1.a. Uszómadarak rendje.

Az uszómadarakat jellemzi a vízi életmódhoz való alkalmazkodás: az uszó láb, a zömök termet, fejlett zsírozómirigy kialakulása.

2. Bubosvöcsök.

Élete a nyílt vizekhez van kötve. Kitűnő bukó. Sok hatást elpusztít ezért káros madár.

3. Dankasirály.

A lábujjait összekötő, uszóhártya segítségével uszni is tud, de hosszú szárnyaival kitartó, gyors repülésre is képes. Fiókáit kizárólag rovarlárvákkal eteti, ezért csakis olyan tavak mellett költ, amelyek szántóföldekkel határosak. Költés idején nagytömegű kártékony rovar pusztít, ezért igen hasznos, a csekély kár, amit a halállományban okoz, nagy haszna mellett eltörpül.

4. Lemezcsőrű madarak rendje. Szövegkép.

Jellemző rájuk a vízi életmód és a lapos csőrük szegélyén lévő szarulemezek.

5. Tókésruca.

Tápláléka a sekélyebb vizekben élő vizinövények magvai, de szívesen megeszi a különböző rovarlárvákat, csigákat, ebihalat is. A szántóföldeken is sok kárt okoz, főleg a rizsföldeken, mert falánk madár, és sok rizsszemet pusztít.

6. Vadlud.

Ősszel mindig megjelennek nálunk is a vadlibák. Fészük tőlünk északra levő tájakon van, ahonnan a hideg őszi őket le hozánk. Nagyon hideg télen még délebbre vándorolnak.

7. Gázló madarak. Szövegkép.

Jellemző rájuk a hosszú /gázló/ láb és a hosszú csőr kialakulása.

8. Szürke gém.

Rétségek, mocsaras nádasok lakója. Színe összeolvad a környező sásnak a színével. Alakja és merev állása a gémeskuthoz hasonlít, nevét is innen kapta. Sok halat megeszik - ez is igen fálánk madár - ezért nagyon káros.

9. Bakcsó /Vakvarju/.

Mocsaras helyeken, folyómenti füzesekben gyakori madár. Különleges vak-vak hangot hallatt innen a "vak-varju" elnevezése. A kisebb halakat elpusztítja, ezért halastavak mentén igen káros.

10. Tyukfélék rendje. Szövegkép.

Rösszul repülő, zömöktestű, nehézkes madarak. Tulnyomórészt magvakkal táplálkoznak. Táplálékukat kapirgálással a földről szedegetik össze; szárnyaik gyengék, lábaik erősek, jól futnak.

11. Fűrj.

Pitty-palattynak is hívják. A szántóföldek gyakori madara. Kistestű madár. A gabona kalászat nem éri el, ezért az alacsonyabb termetű gyomnövények magvát szedegeti össze. Egyik igenhasznos madarunk. Költöző madár.

12. Fogoly.

Csalitokban, szántóföldeken csapatosan élnek. Fiatal korukban csak rovarokat fogyasztanak, idősebb korukban magevésre térnek át. A telet is nálunk töltik, nem költöző madarak.

13. Galambok rendje. Szövegkép.

Idetartozó valamennyi faj jó repülő. Fiókáikat a begyükben készített fehérjedus táplálékkal táplálják.

14. Gerle.

Nagyon sebes repülésű madár. Szereti az erdők szélét, a vetéstáblákat szegélyező akác és jegenyesorokat. Eledele legnagyobb részben dudvák magja. Ezért a gazdaságra nézve hasznos madár.

15. Szirti galamb.

A házi galamb őse. Főleg a földközi tenger partjain él, de Nyugat-Európában is megtalálható. Darwin a házigalamb életmódját vizsgálva, kiderítette, hogy a nagyon sok eltérő típusú házigalamb fajta, a közös ősről, a szirti galambra vezethető vissza. Ezzel a tanulmányozással is segítséget kapott a fajok fejlődését bizonyító munkájához.

16. Kuszómadarak rendje. Szövegkép.

Az erdőgazdáság szempontjából igen fontos madarak. Lábuk, farkuk a kuszó életmód következtében alakult ki.

17. Tarkaharkály.

Fakopácsnak is nevezik. A fatestében élő rovarokat pusztítja. Téves az a felfogás, hogy a kopácsolásával a fa törzsét rongálja, mert csak azokon a fákon keresi táplálékát, ahol a korhadás már megindult. Csőre az egészséges fát nem tudja szétronngálni.

18. Kakuk.

Ez a madár még a szőrös hernyókat is megeszi, ezért nagyon hasznos. Tojásait kisebb éneklőmadarak fészekébe rakja. Mivel a kakukfióka gyorsabban növekszik, gyenge mostohatestvéreit kilöki a fészekből.

19. A hullám papagály /fénykép/

Eredetileg trópusi vidéken él. A fogságot jól türi, ezért nálunk is ma már közkedvelt szobamadár.

20. Ragadozó madarak.

Kámpós hegyes csőr, sarló alaku éles karom jellemzi őket.

21. Vércse.

Szántóföldek fölött gyakran látjuk a magasban egy helyben lebegő vércsét, ahogy hirtelen lecsap zsákmányára. Az egeret, ürget, szöcskét, pusztítja, ezért hasznos madár. Az éneklő madarakat nem tudja pusztítani, mert repülése ezeknél jóval lassabb.

22. Ölyv.

Magas száraz fákon, szénaboglyák tetején mozdulatlanul ül az ölyv. Éppen csak fejét forgatja jobbra - balra, így várja ki áldozatát. Ha a zsákmány megjelenik, szárnyatbont és lecsap rá. Tápláléka: hörcsög, vakond, patkány, de főleg egér, még a kígyókat is megfogja. Ez is hasznos madár.

23. Réti héja.

A tavak, nádasok, mezők felett kering, köröz a réti héja. Gyilkosa, irtója a nádban, réten fészkelő hasznos madarainknak. A kotlás idején majdnem kizárólag tojásrablásból él. Feltöri és nagy ügyességgel kiissza a madártojásokat. Ha a madarak észreveszik a rablót nagy rivalgással rávetik magukat, de csupán megtéppázzák. Télen elköltözik, de kora tavasszal visszatér. Nagyon kártékony madár.

24. Karvaly.

Európában mindenütt előfordul, ősszel melegebb vidékre

költözik. Falvak, városok közelében is gyakran előfordul, igen vakmerő ragadozó, a baromfi udvarban sok kárt okoz, ezért irtandó.

25. Erdei füles bagoly.

Éjjeli ragadozó madarunk az erdei fülesbagoly. Rengeteg egeret elpusztít, ezért igen hasznos állat. Nappal az erdőben húzódik meg.

26. Kuvik.

Szeret az ember lakhelye közelében tartózkodni. Tornyak, háztetők odvaiban telepszik meg. Sok egeret elpusztít, ezért hasznos, de néha kisebb madarak fészékét is megrabolja. Nevéhez ostoba babona fűződik, melyet sajtószerű hangja után kapott.

27. Sima szegycsontú madarak csoportja.

A tarajos szegycsontú madarak a repülő életmódhoz, a sima szegycsontú madarak a pusztai életmódhoz alkalmazkodtak. Életmódjuk következtében szegycsontjukon a taraj hiányzik.

28. Strucc.

Szíria, Arábia és az afrikai szavannák jellegzetes madara, mely a száraz területeken él. Földünk legnagyobb madara a strucc, 2.5-2.7 m magasra is megnő. Sima szegycsontja, a 2 ujju, erős futáshoz alkalmazkodott lába, nagy, de repülésre alkalmatlan szárnya van. Magvakat, növényi részeket és kisebb testű állatokat /rovarokat, gyíkokat/ eszik. A vízhiányt sokáig tűri. Ezek a bélyegek is azt mutatják, hogy a környezet adottságai erősen átalakítják az élőlények természetét.

FELSŐOKTATÁSI JEGYZETELLÁTÓ VÁLLALAT, BUDAPEST

Felelős vezető: Heitter Imre

8-2319/48/PE.